

IGNACIO RAMONET*

Empreses gegants, estats diminuts

No passa una setmana sense que els mitjans de comunicació anuncien un matrimoni entre grans empreses, una megafusió que dona origen a una entitat gegant.

Recordem l'adquisició de Chrysler per part de Daimler-Benz (per 43 mil milions de dòlars); de la Banca Citicorp per Travelers; de la companyia telefònica Ameritech per SBC Communications; de la firma farmacèutica Ciba per part de Sandoz; de l'operador MCI Communications per part de WorldCom; del Banc de Tòquio pel Mitsubishi Bank; de la Société de Banque Suisse per la Union des Banques Suisses, i també la decisió de fusionar els dos gegants de la siderúrgia alemanya Thyssen i Krupp...

El 1977, les fusions-adquisicions assoliren en el món un volum de 1.600 mil milions de dòlars. Els sectors més afectats per aquesta cursa cap al gigantisme són els bancs, la indústria farmacèutica, els mitjans de comunicació, les telecomunicacions, el sector agroalimentari i el de l'automòbil.

Quina és la causa d'una eferescència com aquesta? En el marc de la globalització, els grans grups de la Tríada (Nord-amèrica, Unió Europea i Japó), aprofitant-se de la desregulació de l'economia, aspiren a tenir una presència planetària. Tracten de convertir-se en els principals actors en cada gran país i de copar-hi segments significatius dels mercats. D'altra banda, la baixada dels tipus d'interès, les masses de capital que fugen de les borses asiàtiques, la capacitat financera colossal dels principals fons de pensions i una millor rendibilitat de les empreses (a Europa i als EUA) dopen les borses occidentals i provoquen una borratxera de fusions.

Aquestes troben cada vegada menys traves. Per exemple, l'automòbil, com la siderúrgia o les telecomunicacions, estigué considerat com un sector estratègic per la major part dels governs. Aquest no és ja el cas (des de fa vint anys) en el Regne Unit i, després de l'absorció de la nord-americana Chrysler per l'alemanya Daimler-Benz, ja no ho és tampoc a Nord-amèrica.

"Els patrons estan totalment desinhibits", diu un expert del Boston Consulting Group. "Els pactes mutus de no agressió ja no tenen vigèn-

cia. Ja no està prohibit colpejar violentament la porta d'un grup, fins i tot quan els criteris de gestió rebutgen la idea d'una aproximació."

I és que, a ulls dels predadors, les fusions ofereixen molts avantatges. Permeten reduir els efectes de la competència i els neutralitzen, car la major part d'aquestes operacions aproximen empreses desitjoses de dominar quasi monopolísticament el seu sector. Aporten la possibilitat de recuperar el retard en matèria de recerca. Permeten, en fi, procedir a acomiadaments en massa amb el pretext de la reducció de costos.

Algunes empreses han assolit dimensions titàniques. El seu volum de negocis és de vegades superior al Producte Nacional Brut (PNB) de molts països desenvolupats: així, el de la General Motors és més important que el PNB de Dinamarca; el d'Exxon és superior al PNB de Noruega...

Sovint, la suma dels recursos financers d'aquestes empreses és superior al de les partides pressupostàries dels estats, incloent-hi els més desenvolupats. I, sobretot, superior a les reserves de divises dels seus bancs centrals.

A mesura que (per mitjà de les fusions) les empreses es transformen en gegants, per l'erosió de les privatitzacions, els estats esdevenen nans. Des que, a començament dels 80, Margaret Thatcher llançà les primeres privatitzacions, tot (o quasi tot)

és en venda. La major part dels governs, tant d'esquerra com de dreta, del nord i del sud, tallen amb destrat la soca de l'estat. Entre 1990 i 1997, a escala mundial, els estats s'han desembarassat en favor de les empreses privades d'una part del seu patrimoni que es pot estimar en 513 mil milions de dòlars (215 mil milions, a la UE).

Assistim així a un espectacle insòlit: l'ascens de la potència de les empreses planetàries, enfront del qual els contrapoders tradicionals (estat, partits, sindicats) semblen cada vegada més impotents. El fenomen principal de la nostra època, la globalització, no és pilotat pels estats, que davant de les empreses gegants perden progressivament les seues prerrogatives. Poden tolerar els ciutadans aquest nou colp d'estat?

*Director de Le Monde Diplomatique

"Entre 1990 i 1997, els estats s'han desembarassat en favor de les empreses privades d'una part del seu patrimoni que s'estima en 513 mil milions de dòlars."